

Sammanfattning av Naturskyddsföreningen i Göteborgs valenkät inför kommunalvalet 2022

Alla de tio politiska partierna i kommunfullmäktige har blivit tillfrågade att besvara en enkät omfattande nio olika teman, kopplade till miljö- & klimatfrågor som är aktuella inom Göteborgs stad. Sammanlagt var det 13 frågor inklusive delfrågor. Partierna hade ca två veckor på sig för att besvara enkäten. Vi fick in svar från nio av partierna. Svaren har sedan poängsatts (1-5 poäng, där 1 = ohållbart, 5 = hållbart) baserat på partiernas ambitionsnivå, hur insatta de är i frågan samt efter hur pass deras svar ligger i linje med Naturskyddsföreningens egna värderingar.

De nio temana berör:

Biologisk mångfald – långsiktigt främjande av en artrik natur och uppvärderande av dess ekosystemtjänster.

Skydd för naturen – inrättande av tex biotopsskydd eller naturreservat, samt göra en nationalstadspark av Slottsskogen.

God vattenstatus – uppfyllandet av god vattenkvalitet i Göta älv trots muddring för ett utökande av Skandiahammen.

Återvinning – främjande av återvinning och resurshushållning.

Transporter – ökat gemensamt resande (kollektivtrafik, bilpooler, cykling) samt omvandling av parkeringsytor till tex grönområden.

Strandskydd – ett säkertställande av göteborgarnas tillgång till stränder och vatten för rekreation och friluftsliv.

Klimatsmart byggande – främjande av hållbart byggande, såsom användande av återbrukat och klimatsmart material vid nybyggnation, ombyggnation och renoveringar.

Energi – satsningar på energieffektiviseringar samt produktion av lokal förnybar el för både privat och industriellt bruk.

Värme – säkrad tillgång till fossilfri fjärrvärme samt satsningar på alternativa tekniker för lagring av värme och el.

Poängguide:

45 poäng (max): hållbar politik med långsiktiga och genomgripande förändringar, där återanvändning och återvinning är norm, utsläppen av växthusgaser är negativa och människor har större möjligheter att bo och resa tillsammans och delar på och hushåller bättre med våra gemensamma resurser.

35-44 poäng: de mest ambitiösa partierna som är kunniga, har ett starkt driv i sin politik och lägger många egna förslag i kommunfullmäktige i linje med SNF.

21-35 poäng: partier med politik i rätt riktning med intresse för miljö- & klimatfrågor, driver delvis en ambitiös politik, men det finns mer att önska när det gäller konkreta förslag och initiativ.

0-20 poäng: driver politik med några få miljö- & klimatvänliga förslag men verkar egentligen sakna intresse för dessa frågor. Om deras politik fick råda skulle det sannolikt leda till en mer ohållbar och klimatosäker framtid.

1. Biologisk mångfald:

Göteborgs stad har ett ambitiöst program för biologisk mångfald, som gäller 2019-2025.

Hur vill ditt parti fortsätta arbetet med att långsiktigt öka och uppvärdera värdet av den biologiska mångfalden och de ekosystemtjänster som den bidrar med under kommande mandatperioder?

Centerpartiet: Centerpartiet ser att den enskilda markägaren är nyckeln för biologisk mångfald. I Göteborg äger kommunen mycket jordbruksmark som skulle kunna brukas mer på ett hållbart sätt. Vi ser gärna fler gröna tak eller terrasser. Alla nya offentliga byggnader bör planeras för att bättre kunna bidra till stadens lokala elproduktion, dagvattenhantering och ekosystemtjänster.

Demokraterna: Kommunen har ca 3000 ha jordbruksmark samt betydande del skogsmark och dessutom parker och naturreservat. Det primära i närtid är att genomföra det program som redan föreligger till 2025 genom att tillsätta de resurser som behövs. Därefter behöver ett mer långsiktigt program utarbetas.

Feministiskt initiativ: Feministiskt initiativ (Fi) vill att det ska byggas fler insektshotell och blomsterängar i staden. Vi vill utöka grönytor och tillåta grönytor som inte är anlagda för att gynna den biologiska mångfalden. Fi vill stoppa all exploatering av nuvarande parkytor. Det behöver byggas fler ekodukter och vi vill bevara kvarvarande jordbruksmark i Göteborgs kommun.

Kristdemokraterna: Som övergripande inledning kan konstateras att Kristdemokraternas energipolitik liksom miljö- och klimatpolitik, syn på biologisk mångfald, återbruk m m grundar sig på förvaltarskapstanken. Vi ska förvalta, inte förbruka, de ändliga resurserna.

Kristdemokraterna vill bland annat genom den beslutade omorganisationen av de planerande nämnderna öka samordningen för att skapa sammanhängande grönområden som ger förutsättningar både för biologisk mångfald och göteborgarnas rekreation. Vi vill inte bara värna och utveckla stadens gröna stråk utan också utveckla fler parker/grönområden. Vi

vill satsa på att göra om lämpliga "gräsöknar" till blomsterängar för att främja inte minst de pollinerande insekterna.

Liberalerna: Både skogs- och jordbruket behöver anpassas. Sammanhängande områden behövs för att ge arterna en fristad i landskapet och för att ge möjligheter för dem att sprida sig. (Vad sammanhängande innebär är olika för olika arter.) Vi vill se ett varierat skogsbruk där hyggesfritt skogsbruk tillämpas mer. Kantzoner och ekologiska öar i skogen och jordbrukslandskapet ska skapas överallt.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: Göteborg ska vara en grön stad där människor kan njuta av natur, grönska och mindre stress. Det är viktigt att inte bygga bort den biologiska mångfalden när staden växer. Vi ska inte bygga bort grönområden. Vi vill värna stadens jordbruksmark för den försörjer göteborgarna med mat, det viktigaste vi har. De tre områden som nu planeras med stora villaområden på jordbruksmark, som Alliansen drivit på, är helt fel. Vi vill bygga ut staden på underanvända p-platser och överdimensionerade leder istället för i grönområden.

Vi skydda mer natur till exempel genom att bilda fler naturreservat. Först på tur står Lärjeåns dalgång och Hisingsparken. Även Ganlet i Västra Göteborg som hotas av ett omfattande bostadsbyggande behöver skydd. Vi vill skydda större områden i Göteborg än det nyligen antagna Miljö- och klimatprogrammet.

Miljöpartiet vill uppvärdera ekosystemtjänster genom att öka andelen ekologisk mat, gynna mer stadsodling, arbeta för att gräsmattor sköts som ängsmarker, fortsätta med naturanpassat skogsbruk, värna ålsgräsängar och grunda havsvikar och inte använda kemiska bekämpningsmedel på kommunens marker.

Socialdemokraterna: Till att börja med är det viktigt att arbetet med det ambitiösa program som redan finns på plats systematiseras och blir en naturlig del av all stadens verksamhet. Samordning och dialog är viktigt för att undvika parallella processer och stuprör, samt för att tempot i arbetet ska kunna öka och få ordentligt genomslag. Förekomsten av sammanlänkade skyddade naturområden är avgörande för den biologiska mångfalden. Därför har vi nationellt kraftigt förstärkt medlen för skyddet av vår natur. Arbetet måste fortsätta med att fler länder ställer om och partiet ska nu även internationellt också arbeta för att värdefulla miljöer skyddas, till exempel i Arktis. Vi satsar också mer på att återställa och anlägga våtmarker, ett arbete som måste intensifieras under kommande år. Vi stärker också arbetet med att bekämpa främmande och invasiva arter. Under den socialdemokratiskt ledda regeringens mandatperiod har arealen skyddade marina områden dubblerats och drygt 13 procent av havsområdet har fått skydd. EU:s art och livsmiljödirektiv är EU-ländernas sätt att klara kraven i FN-konventionen om biologisk mångfald. Vi Socialdemokrater var med och drev fram konventionen och kommer fortsätta hålla fanan högt på området, såväl lokalt som i EU-sammanhang.

Sverigedemokraterna: I Översiktsplanen har SD föreslaget Ekodukter mellan Slottsskogen och Botaniska, mellan Färjenäsparken och Rosenhill samt mellan Jubileumsparken och Kvillestråket. Detta skulle förstärka de Gröna Kilarna i staden och därmed den biologiska mångfalden.

Vänsterpartiet: Den utrotning som 1 miljon av jordens cirka 8 miljoner växt- och djurarter riskerar är en av de mest akuta katastroferna vi står inför och som kräver att vi agerar. Vi står bakom utgångspunkten i programmet – naturen har ett värde för naturens egen skull. I riksdagen driver Vänsterpartiet bland annat frågan om att införa en internationell konvention för brott mot naturen, ekocid, för att ge brott mot naturen en likande status som krigsförbrytelser eller brott mot mänskligheten.

I Göteborg arbetar Vänsterpartiet bland annat för att fler grönytor ska anläggas i kommunen, att de gröna kilarna ska stärkas och att fler träd planteras på kommunens ytor – både för biologisk mångfald och för skydd i form av värmeöar under perioder av extremhetta. Vi försöker i tidiga skeden motverka de förslag som går ut på att bygga i naturområden. När skötseln av grönytor ska göras behöver detta i ökad utsträckning främja biologisk mångfald och pollinerande insekter. Havsmiljön är hotad och vi vill att havet ska skyddas mot bottenrålning och annan skadlig påverkan. Vi ser också att en utökad miljöövervakning vore positivt för biologisk mångfald.

2. Skydd för natur

Det finns flera skyddstyper som kommunen kan använda för att skydda värdefull natur, tex enklare varianter såsom biotopsskydd och naturminnen eller frivilliga naturvårdsavtal, eller starkare skyddsformer såsom naturreservat och Natura2000-områden.

a) Vilket skyddsform ser helst ditt parti att kommunen använder för att skydda viktiga naturområden?

b) Hur ställer sig ditt parti till att utse värdefulla natur- och kulturområden inom Göteborgs stad till nationalstadspark (liknande den Kungliga nationalstadsparken i Stockholm)?

Centerpartiet: a) Centerpartiet värnar naturskydd. Men anser inte att någon särskild specifik skyddsform generellt är att föredra före någon annan. Utan att det är en bedömning att göra i varje enskilt fall. Det lokala engagemanget är av största vikt.

b) Centerpartiet i Göteborg är positiva till att göra Slottsskogen till nationalstadspark och har motionerat om det i riksdagen redan 1996 samt lagt det som förslag i kommunen år 2006.

Demokraterna: a) Det beror på vilka kriterier som ett område behöver för att uppnå det skydd som avses. Natura 2000-områden skall t ex kvalificera som ett s k SPA område för att erhålla denna typ skydd. Det stannar inte där då det måste finnas en huvudman för ett Natura 2000-

område. Av denna anledning har Dem. lagt en motion i byggnadsnämnden för att Torslandavikens Natura 2000-område skall avsättas som kommunalt reservat och glädjande fått samtliga partiers stöd i denna fråga.

När det gäller andra former av skydd behöver man pröva frågan från fall till fall. Ett bra initiativ från MP är förslaget till skydd av ålgräsängar som vi stödjer och där utvärderas vilken form av skydd som är nödvändigt.

Här är det viktigt att samverka med de ideella organisationerna som har stor kunskap om reservaten. Dem. tog initiativ till att det kobete som Välens naturvårdsförening har fått stöd för under tre decennier skall fortsätta till nästa höst och att en grundlig utvärdering genomförs för att upprätthålla den skötselplan som finns. Park och naturförvaltningen ville avveckla detta stöd redan under denna vår. Även här tog en enig kommunstyrelse och gick på vår linje.

Generellt behöver mer resurser läggas på restaurering och skötsel av de kommunala naturreservaten och detta är en fråga vi avser att driva framöver.

b) Det finns redan ett kulturminnesskydd för t ex staden innanför Vallgraven sedan 1995. Dem. yrkade att avstyrka en detaljplan som medger att det byggs ett antal massiva och höga byggnader (upp till 145 m) i anslutning till centralenområdet. Detta ingrepp medför att riksintresset kulturmiljö påverkas negativt. Detta intrång beslöt samtliga andra partier förutom Dem. och SD att godkänna. Det behövs ett starkare skydd för vissa kulturmiljöer i Göteborg enligt vår mening.

Det skydd som parker har i Göteborg är förhållandevis svagt och ett starkare skydd behövs för viktiga parker. Om detta behöver ske i form av nationalstadspark kan diskuteras. Det viktiga är att skyddet når upp till de bevarandemål som är önskvärda.

Feministiskt initiativ: a) Detta behöver bedömas från fall till fall där de olika intressena som kan vara aktuella vägs mot varandra. Fi har dock som generell hållning att naturvärden går före exempelvis byggnation av vägar och parkeringsytor.

b) Positiva

Kristdemokraterna: a) Det går inte att ge ett generellt svar. Vi ska skydda naturområden men skyddsformerna måste noga övervägas för varje område. Om man som har föreslagits skulle göra Slottsskogen till naturreservat skulle det kunna äventyra för staden viktiga folkliga evenemang som Göteborgsvarvet, Way out West eller nationaldagsfirande med välkomnande av nya medborgare och konsert av Göteborgssymfonikerna.

b) Vi driver inte detta. Se ovan.

Liberalerna: a) Det går inte att ge ett generellt svar på den frågan, man får ta ställning i varje enskilt fall och ställa naturvärden mot andra angelägna värden och intressen.

b) Vi har inte tagit ställning i denna fråga då det inte har varit uppe på den agendan i Göteborg. Men i vår valplattform har vi politik kring att vi vill skydda slottsskogens gränser och säkra att byggen inte naggar den i kanterna. Vi menar att det är viktigt att stadens grönyta inte krymper i takt med att staden växer.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: a) Miljöpartiet vill att det görs fler naturreservat och att de som planeras snabbas på, till exempel Hisingsparken och Lärjeåns dalgång. De andra skydden, som naturminnen och biotopskydd är också användbara det går att agera snabbt när något skyddsvärt upptäcks. De kan också användas i väntan på att området blir naturreservat. Naturminnen är till exempel ett viktigt skydd för att skydda gamla träd från att försvinna vid byggen. Biotopsskydd kan vara användbart för värdefulla mindre områden, som till exempel mindre områden med ålgräsängar i skärgården. Vi i Miljöpartiet driver också på för att exploatering (till exempel detaljplaneärenden) i första hand ska ske inom områden där det inte krävs dispens från biotopskydd.

Natura 2000 har vi som kommun inte så stort inflytande över efter som det bestäms av staten, men vi kan föra dialog med länsstyrelsen och vi i Miljöpartiet vill självklart att Göteborgs värdefulla naturområden ska ingå i det nätverk av skyddsvärda miljöer över hela Europa som Natura 2000 innebär.

b) Slottsskogen och Botaniska trädgården skulle kunna bli en utmärkt nationalstadspark. Just nu pågår arbete i staden att bilda kulturresevat i Slottsskogen. Även i kulturresevatet ingår naturskydd. I Slottsskogen kommer bland annat gamla värdefulla träd att skyddas. Det är viktigt med ett bra skydd av Slottsskogen.

Socialdemokraterna: a) Socialdemokraterna föredrar att skydda värdefull natur genom tillskapandet av fler naturreservat. Nationellt satsar vi 600 miljoner kronor på att skapa fler naturreservat runt om i Sverige. För oss är det också viktigt att man tar hand om och sköter om den skyddade natur som redan finns. Därför har vi också gjort en satsning på bättre skötsel av naturreservat, nationalparker och vandringsleder. Det är också en del av vår satsning på friluftsliv och för alla människors rätt till en rik fritid.

b) Vi Socialdemokrater menar att det är mycket viktigt att vi skyddar områden och kontinuerligt inventerar och ser efter vilka områden som är hotade för att kunna agera och skydda dessa områden i tid. De Natura 2000-områden som vi har i Göteborg är mycket uppskattade och utgör värdefulla delar av staden. De är viktiga för såväl bevarandet av biologisk mångfald som stadens identitet och för att möjliggöra för framtida göteborgare att ta del av Göteborgs storslagna natur.

Sverigedemokraterna: a) Nu ska Slottsskogen bli kulturresevat och det kommer att skydda Slottsskogen för lång tid framöver. SD stöder detta helhjärtat, men vi vill gå ännu längre

genom att sänka ner Margretebergsgatan i ett tråg och skapa en grön yta över leden som binder samman Slottsskogsvallen med Slottsskogen.

b) Naturreservat, nationalpark eller kulturresevat. Det viktiga är att grönområdena Förstärks ock skyddas. Göteborg har en antagit en seriös och välstrukturerad Grönplan, och den ska vi följa.

Vänsterpartiet: a) Variationen av olika naturtyper ska värnas och vi vill att fler naturområden skyddas i kommunen. Bevarandet av känsliga naturmiljöer behöver stärkas. Vänsterpartiet vill att fler naturreservat ska bildas i kommunen samt att skötseln av värdefull natur ska utökas och att fler gamla träd ska skyddas. Det är väldigt positivt att också ålgräsängar efter beslut i kommunfullmäktige 2021 omfattas av Byggnadsnämndens prioriteringslista för skydd av natur.

b) Olika goda förslag som ger ett utökat skydd för naturen är viktiga att politiken tar till sig. I Göteborg håller staden i dagsläget till exempel på att utöka det juridiska skyddet för stadsparken Slottsskogen genom bildandet av ett kommunalt kulturresevat, något vi ser mycket positivt på. Bildande av stadsnationalpark är ett förslag som Vänsterpartiet tycker är värt att närmare studera.

3. God vattenstatus

Utvidgningen av Skandiahamnen som kommer innebära muddring av 13,5 miljoner m³ lera (längs en sträcka på 6 km) och deponering av denna utanför Vinga. Detta sker för att världens största lastfartyg ska kunna angöra Göteborgs hamn.

Hur vill ditt parti säkerställa att tex Göta älv uppnår god ytvattenstatus redan till år 2027 (enligt EU:s vattendirektiv, miljö kvalitetsnormer för vatten samt aktuellt Miljö- och klimatprogram 2021- 2030)?

Centerpartiet: Centerpartiet har varit pådrivande i att ta fram en åtgärdsplan för god ekologisk vattenstatus som kommer redovisas i år. Det är Göteborgs samlade åtgärder kring miljöskydd, kommunal VA-planering, grundvattenskydd, miljöstöd, fiskevård, arbetet med vattenskyddsområden och råvattenskydd med mera som leder till god ytvattenstatus för Göta Älv. Det är ett arbete som Centerpartiet vill fortsätta med.

Demokraterna: Muddringen av farleden är inte det stora problemet med vattenkvalitén i Göta älv. Den lera som avses deponeras är inte kontaminerad utan det är primärt ytliga sediment som är problemet och dessa måste hanteras på ett miljösäkert sätt för att undvika spridning.

Det som påverkar vattenkvaliteten är utsläpp från verksamheter utefter älvens hela flöde. Det nyligen beslutade vattenskyddsområdet för Göta älvs avrinningsområde medför ett steg i rätt riktning men behöver på sikt skärpas.

Det åtgärder som kan göras i Göteborg är att minska breddning från de delar av avloppsnätet som består av kombinerade avloppssystem. Ett bra exempel på att man kan göra effektiva åtgärder är den nya pumpstationen i Kodammarna som pumpar avlopp från fastlandet till Hisingen. Genom den nya pumpstationen minskas behovet av breddning med över 90 %. Den breddningsstrategi som Ryaverket och kretslopp och vatten utarbetar tillsammans medför att breddning sker där miljön påverkas minst. Man utnyttjar de avloppstunnlar som finns som uppehållsmagasin för ett jämnare flöde till Ryaverket och breddar mindre i de känsligare biflöden som finns till Göta älv.

Åtgärder för att öka reningsgraden i Ryaverket är att minska på tillskottsvattnet från de kombinerade avloppssystemen genom att separera dessa genom ombyggnad. Tillskottsvatten kan då antingen avledas direkt till Göta älv eller via fördröjningsmagasin som samtidigt renar tillskottsvattnet. Dem. anser att takten att minska på mängden tillskottsvatten skall öka genom att separera äldre avloppssystem i större utsträckning. Kartläggning av mark som läcker föroreningar till Göta älv behöver genomföras för att bedöma behovet av sanering.

Feministiskt initiativ: Fi är skeptiska till utvidgningen av Skandiahammen, och de miljövärden som hotas både genom muddringen och genom ökad transportvolym. Fi vill bland annat se utökade åtgärder för att fånga in plast och skräp i vattendrag i kommunen. I vår rödgrönrosa oppositionsbudget tillför vi extra medel för detta. Fi vill också öka takten i arbetet med att minska bräddningen från det kombinerade spillvattennätet, och därmed minska belastningen på Ryaverken, för att förhindra att näringsämnen kommer ut i våra vattendrag.

Kristdemokraterna: Enligt miljöförvaltningens kartläggning från 2018 når inga av Göteborgs vattenförekomster god vattenstatus. Därför pågår ett arbete för att ta fram en åtgärdsplan som kommer upp för hantering i höst. Då ska vi genomföra olika konkreta åtgärder. Vad gäller älven handlar det om många saker som också måste genomföras i samverkan med andra kommuner för att minska eller helt få bort olika utsläpp. Vi bör vidare återvinna avloppsvatten, dels för att minska övergödning och skadliga utsläpp i havet, dels för att fylla på grundvattenlagren som allt oftare når besvärande låga nivåer. Stärkta insatser för förbättrad vattenstatus är också ett viktigt mål för Kristdemokraterna i Västra Götalandsregionen.

Liberalerna: Vi står självklart bakom miljö och klimatprogrammet. Vi kommer att fortsätta att arbeta med politik som går i linje med det och vill att göteborgarna i framtiden ska kunna njuta av närheten till vattnet ännu mer än idag.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: Det är jätteviktigt att göteborgarna har bra dricksvatten som tas från Göta älv och att vi har ett rent och fint havsvatten i vår skärgård. Vi är väl medvetna om den målkonflikt som finns mellan att vara Nordens största hamn och att ha vatten som klarar god ekologisk status. Vi kommer noga att följa den miljöprövning som sker av hamnens verksamhet och det åtgärdsprogram som håller på att tas fram på miljöförvaltningen. Vi arbetar också för att höja medvetenheten om vattenfrågor i staden och att stadens förvaltningar ska samverka mer för att kunna nå målen i vattendirektivet. Det behövs också samarbete med andra kommuner uppströms Göta älv för att undvika skred med föroreningar som följd.

Socialdemokraterna: Det här är en väldigt viktig fråga för oss Socialdemokrater. Det är otroligt viktigt att vi värnar vår havsmiljö och gör allt som står i vår makt för att den ska vara så god som möjligt. Göteborg stad har antagit en ambitiös åtgärdsplan, Göteborgs stads åtgärdsplan för god vattenstatus 2022–2027. Den är antagen av kommunfullmäktige och det styrdokument som ligger till grund för allt arbete på detta område. Vi avser naturligtvis jobba vidare med den. För oss Socialdemokrater är det viktigt att planen samordnas än mer aktivt mellan stadens förvaltningar och bolag så att stadens vattenförvaltningsarbete kan effektiviseras i ännu högre utsträckning. Det är mycket viktigt för att kunna nå målen i planen och för att kunna arbeta mer strategiskt med frågan.

Sverigedemokraterna: Deponering bör inte ske till havs. Det borde finnas ett bättre sätt att hantera detta. Samtidigt stöder SD utveckling och näringsliv och då krävs en utbyggnad av Göteborgs hamn.

Vänsterpartiet: Det är oerhört viktigt att värna den känsliga havsmiljön. Situationen är idag mycket ansträngd och vattenkvaliteten måste förbättras i hav, sjöar och vattendrag. Dagvattnet ska omhändertas och förorenat vatten ska renas. Ny bebyggelse och infrastruktur kräver en planering som inte sprider föroreningar till mark och vatten, och det är angeläget att få bukt med spridningen av skadliga ämnen från fritidsbåtar. Vänsterpartiet Göteborg har motsatt sig Forsvarsmaktens tillstånd till stora utsläpp av miljögifter i skärgården och vi vill att havet ska skyddas mot bottentråkning och annan skadlig påverkan. Vänsterpartiet driver nationell nivå målet om att 30 procent av de marina områdena ska skyddas, och att trålgränsen ska flyttas ut för hela kusten.

Frågan om deponering utanför Vinga är nu föremål för juridisk prövning och Vänsterpartiet kommer att följa frågan noggrant. När beslutet om att godkänna farledsfördjupningen i Göteborgs hamn fattades i kommunfullmäktige, föreslog vi att bland annat tillräckliga skyddsåtgärder för att minimera och kompensera för negativ påverkan av arbetet, ett förslag som en majoritet av partierna tyvärr röstade ned.

4. Återvinning

För att hushålla bättre med jordens ändliga resurser måste vi tillvarata redan utvunna resurser.

a) Hur vill ditt parti verka för att öka återvinningen av såväl hushållsavfall som industriavfall?

b) Kan ditt parti tänka sig att gynna nya företagsidéer för återvinning av tex metaller från elektronikavfall?

Centerpartiet: a) Centerpartiet vill minska hushållsavfallet med 30 % per invånare till år 2030. Dels genom att minska engångsartiklar i plast, att återanvända det som går att återanvända och samla in avfall på bästa sätt. Under mandatperioden 2018-2022 har Centerpartiet uppfyllt vårt vallöfte om fria besök på återvinningscentralerna. Vad gäller industriavfall vill vi främja fler cirkulära affärsmodeller och upphandla hållbara byggmaterial samt ställa krav på återanvändning.

b) Ja, Centerpartiet har föreslagit en rad åtgärder på nationell och europeisk nivå som syftar till öka andelen kritiska material som återvinns. T.ex. ett nationellt åtgärdspaket för att underlätta mer och bättre återvinning av kritiska material, en stor och långsiktig satsning på applicerad forskning kring kritiska material och återvinning och en starkare svensk röst i EU för att säkra tillgången på kritiska material.

Demokraterna: a) Frågor som omfattar industriavfall omfattas av nationell lagstiftning och är svåra att förändra inom ramen för den kommunala rådigheten. När det gäller den kommunala rådigheten är det viktigaste att genomföra den nya avfallsplanen till 2030. Att minska avfallsmängden och att förbättra återvinningen och behandlingen av det avfall som uppkommer är viktiga åtgärder. Åtgärder för att underlätta för separering av t ex matavfall med fastighetsnära insamling är en viktig del och detta gäller även andra avfallslag.

b) Det finns sedan länge ett producentansvar för elektronikavfall. Även här är det fråga om nationell avfallslagstiftning. Det finns begränsningar i konkurrenslagstiftningen för vad en kommun kan göra för att stödja olika verksamheter. Om den sker i egen regi för det elektronikavfall som lämnas till återvinningscentralerna via t ex Renova är detta enklare. Dem. är positivt inställda till innovationer inom miljöområdet men dessa måste gå att förena med det kommunala ändamålet.

Feministiskt initiativ: a) Framförallt vill vi att avfall inte uppstår. Vi vill återinföra projektet "Skrota skräpet" för att utbilda i de kommunala verksamheterna i syfte att minimera den mat som slängs och att öka utsorteringen. Detsamma gäller övrigt avfall, helst ska det inte uppkomma. Återvinning och återbruk är nödvändig. Det avfall som bildas ska så högt upp i avfallstrappan som möjligt.

Vi vill också se ett återbruk av renat spillvatten, även kallat tekniskt vatten, från reningsverken. Vi vill att tekniskt vatten används istället för dricksvatten i industriella processer (tex kylning, där värmen som återuppstår tas tillvara och mellanlagras) samt i lokal

cirkulation för spolning av toaletter. Därutöver vill vi öka förnysetakten av VA-systemet och utbyggnaden av fördröjning och rening av dagvatten. Dagvattnet måste separeras från spillvattnet.

b) Ja, Fi är för återvinning och återanvändning där så är möjligt. Avfallstrappan ser vi som en bra riktlinje. Närhet och småskalighet är också något vi ser som positivt, dvs denna typ av verksamheter bör finnas inom kommunen. Det är inte realistiskt att skeppa avfall och återvinningsmaterial över jorden utan kretsloppet bör slutas lokalt och regionalt.

Kristdemokraterna: a) Från och med i år är det fria besök på stadens återvinningscentraler och den planerade kretsloppsparken i södra Göteborg har hög prioritet. Staden bör verka för samarbete med såväl existerande företag som med nya entreprenörer för att öka den faktiska återanvändningen och återvinningen av material som kommer till ÅV-centraler och kretsloppsparken. Eftersom det är i flerbostadshus som minst avfall sorteras pekar vår budget på detta som ett område för staden (givetvis inklusive bolagen) att fokusera på. Se även nedan under energi. Vi driver även att Sverige bör exportera goda svenska lösningar för fjärrvärme och avfallshantering så att fler länder kan reducera utsläpp och bli mer cirkulära.

b) Ja absolut och självklart. Detta är mycket viktigt.

Liberalerna: a) För att minska användandet av naturresurser krävs en kombination av minskad onödig materiell konsumtion och förlängd livslängd på alla produkter. Det är högt prioriterat att fokusera på ekonomiska incitament i form av grön skatteväxling för att kunna göra denna helt nödvändiga omställning. Återvinningen av material och avfall måste ständigt förbättras. Producenter ska ha ett stort ansvar för att produkter enkelt kan återanvändas eller att de ingående materialerna kan återvinnas. Material måste separeras i olika fraktioner för att kunna återvinnas i nya produkter. Produktens design spelar en viktig roll för att underlätta att produkten återanvänds eller återvinns. Livslängd och hållbarhet är centralt. Återanvändningen av textilier måste öka och möjligheten för konsumenten att lämna textilier till återvinning förbättras. Vidare behövs mer forskning kring hur fibrer från utslitna textilier ska kunna återanvändas i större omfattning.

b) Det beror lite på vad ni menar med "gynna". Vi är ett företagsvänligt parti och tror att marknaden, nya innovationer från näringslivet kommer vara en avgörande del i klimatomställningen. Så absolut ska företag få de bästa förutsättningarna att komma med nya hållbara lösningar.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: a) Genom att underlätta för delningstjänster (som innebär att många delar på till exempel en bil eller bormaskin istället för att alla köper sin egen), ha en tydligt differentierad avfallstaxa som gynnar dem som sorterar och komposterar och fler återbrukscentraler. Göteborg ska vara en föregångare när det gäller fossilfritt och cirkulärt byggande bland annat genom att ställa krav på återbruk vid upphandling när staden bygger nya skolor eller

hyreslägenheter. För att klara hushålla med resurserna behöver vi både ställa om byggprocesser och minska konsumtionen av kortlivade varor. Miljöpartiet vill också starta ett Kemikaliecenter så att stadens verksamheter och företag blir bättre på att välja bort produkter som innehåller farliga ämnen och ta hand om avfall.

b) Absolut, vi vill se en omställning till cirkulär ekonomi, där nästan allt som är ogiftigt återanvänds. Då har företagen en mycket viktig roll. Staden kan hjälpa till genom att köpa återvunnet eller återbrukat material vid upphandlingar till exempel för elektronik. Staden kan också vara testbädd för nya obeprövade lösningar. På så sätt driver vi utvecklingen framåt. Det är också viktigt att efterfråga miljömärkta produkter och stötta forskning, innovationer som gör det möjligt att spåra så kallade konfliktmineraler för att undvika att köpa dessa.

Socialdemokraterna: a) Socialdemokraternas ingång i den här frågan är att det ska vara lätt att göra rätt. En viktig prioritering för oss är att få ordentlig fart på återvinningen och återanvändningen så att vi får en mer hållbar konsumtion och en cirkulär ekonomi.

Från stadens sida anser vi att Göteborg måste bli bättre på att erbjuda fastighetsnära insamling som ett komplement till avfallsstationerna för att göra det ännu lättare och smidigare för medborgarna att källsortera sitt hushållsavfall. I vårt budgetuppdrag som röstades ner i kommunfullmäktige ville vi ge i uppdrag till kretsloppslopp- och vattennämnden att se till att fler göteborgare och kommunala verksamheter ges ökade möjligheter till samnyttjande, återanvändning och återvinning. Avfallsmängderna totalt och till förbränning måste minska i Göteborg. Som en del i att minska på avfallet, men även ur ett jämställdhetsperspektiv och i syfte att främja hållbara levnadsvanor, så vill vi även erbjuda kostnadsfria menskoppar till stadens skolungdomar.

Nationellt har vi också gått fram med förslag som syftar till att återta kontrollen över återvinningen och göra det enklare för människor att återvinna sina förpackningar. När insamlingen placeras nära bostaden sorterar vi också bättre, visar statistisk från Avfall Sverige. Det är positivt för såväl klimatet som miljön. Att det blir lättare att återvinna är en förutsättning för att vi ska kunna öka takten i klimatomställningen. Förslaget adresserar också vikten av ordning och reda på återvinningsstationerna, att de sköts som de ska och inte är skräpiga eller överfulla för jämnar. Det bidrar till både trevligare och tryggare utemiljöer. Vi har också gått fram med ett skarpt förslag som syftar till att komma åt avfallsbrottsligheten. Det är ett växande problem som kan få katastrofala följder för både människor och miljö. Det handlar till exempel om organiserad brottslighet, ekonomisk brottslighet, smuglingsbrott och brottslighet som är kriminaliserad enligt miljöbalken. Regeringen föreslår en satsning på 50 miljoner kronor under nästa år för att stärka arbetet vid flera myndigheter för att förebygga, förhindra och bekämpa brottslighet kopplat till avfall. Förslaget innebär också att miljöbrott och illegal avfallshantering kommer att straffas hårdare.

b) Socialdemokraterna är generellt sett mycket positiva till att öka investeringarna i klimatåtgärder och ge stöd för nya innovationer som kan minska utsläppen på olika sätt och bidra till att vi når miljömålen. Det är en viktig prioritering för oss eftersom vi vill åstadkomma en grön omställning och samtidigt skapa framtidens jobb.

Sverigedemokraterna: a) SD motionerade om en utvidgning av antalet fria besök på återvinningscentralerna, vilket röstades ner, men nu har man utökat antal fria besök vilket är positivt. I motionen från SD skulle man även ha bättre skötsel och renhållning av återvinningsstationerna. Ett annat område i motionen föreslogs en utökad informationskampanj för att motivera göteborgarna att återvinna mer.

b) Det är positivt med innovation och företagande. Det finns både statliga stöd samt EU-stöd för att gynna återvinning. Dessutom pågår forskning på området. Göteborgs stad ska dock inte fungera som en riskkapitalbank, utan kan anlita dessa företag när de har en färdig process och en färdig affärsidé.

Vänsterpartiet: a) Att ställa om samhället och Göteborg till en mer cirkulär ekonomi där återvinning och återanvändning är mer i fokus är avgörande för miljön och klimatet. Bland annat måste avfallsmängderna minska och kommunens inköp av produkter riktas mot produkter med längre livslängd. Vänsterpartiet driver också på för bland annat att återinföra det borttagna producentansvaret för returpapper enligt principen om att förorenaren ska betala och vi vill förbättra avfallstjänsterna i flerbostadshus. Det är bra att det sedan 2021 finns en regional avfallsplan som Göteborg och göteborgsregionens kommuner ställer sig bakom. Vänsterpartiet hade velat se en högre ambitionsnivå, men för detta fanns dessvärre ingen politisk majoritet.

b) Ja, att öka återvinningen av elektronikavfall medför tydliga vinster ur miljö- och klimatsynpunkt. Det måste dock ske på ett hållbart vis både socialt och miljömässigt. Om sektorer som använder mycket av metaller för sina verksamheter i ökad utsträckning återvinner dessa, skulle behovet av att utvinna nya metaller minska. Detta är viktigt för minska klimatpåverkan och något som är särskilt angeläget för elektronikavfall, eftersom metallerna kan återvinnas många gånger utan att påverka kvalitén.

5. Transporter

Ett av målen i stadens miljö- och klimatprogram är att minska klimatutsläppen från trafiken med 90% fram till 2030. Göteborgs nya översiktsplan uttrycker också att stadens invånare behöver övergå från bilresor till mer yteffektiva, hälsosamma och hållbara färdmedel såsom gång, cykel och kollektivtrafik.

a) Hur kommer ditt parti verka för att dessa ambitiösa mål uppnås i tid till 2030?

b) Hur vill ditt parti verka för att uppmuntra till och öka det hållbara resandet (kollektivtrafik, bilpooler, cykling, pendelparkeringar)?

Parkeringsplatser, som idag ofta är subventionerade, tar idag upp en stor del av utrymmet i staden, om det privata bilägandet minskade skulle dessa istället kunna användas till tex fler grönytor, bättre cykelbanor och nya bostäder.

c) Hur vill ditt parti verka för en sådan förändring?

Centerpartiet: a) Centerpartiet vill öka genomförandet i cykelprogrammet för snabbare pendelcykelresor. Vi har drivit igenom pilotområde för gång- och cykel för att testa och utvärdera smarta lösningar som kan skalas upp. Vi vill öka pengarna till underhåll av cykelbanor. Vi vill även initiera en diskussion med staten om finansiering av utbyggd kollektivtrafik och stärka laddinfrastruktur och vätgasladdning i staden, inte minst för tunga fordon.

b) Centerpartiet vill satsa på en mer attraktiv och tillgänglig kollektivtrafik. Vi vill bygga fler cykelbanor och rusta upp de som redan finns. Vi vill sänka bashastigheten i centrala staden så att det blir säkrare att gå. Vi vill även ändra trängselskatten så att den premierar miljövänliga fordon.

c) Centerpartiet vill se färre parkeringar i markplan och nära vatten t.ex. vid Vallgraven. Vi anser att parkeringshus är en bättre lösning än att ta plats från gaturummen. Allra helst vill vi att kollektivtrafik, gång- och cykel ska vara så attraktivt att fler väljer det i stället för att även minska trängseln. Vi vill även premiera delningsekonomi. Det är i vissa fall bättre för människor att kunna dela på ett fordon än att äga det själv, särskilt om man bor centralt.

Demokraterna: a & b) När det gäller kollektivtrafiken behöver ett omtag göras för att ta fram en ny kollektivtrafikstrategi. Koll 2035 kommer inte att kunna förverkligas och en strategi som kan leda till fler resenärer i kollektivtrafiken behöver utarbetas. Övergång till eldrivna bussar sker nu snabbt inom stadstrafiken och Dem. anser att en övergång till eldrift även i regiontrafiken skall ske snabbt när eldrivna regionbussar föreligger.

En annan viktig fråga är elektrifiering av bilparken där staden kan vara pådrivande med utbyggnad av laddinfrastruktur och olika styrmedel för att påskynda denna introduktion.

Göteborg har 75 mil cykelbanor och 125 mil vägar. Det är därmed inte p g a brist på cykelbanor som cykelandelen av trafikarbetet endast är 8-9 %. Trots att andelen elcyklar har ökat mycket så ökar inte andelen cykling i någon stor omfattning. Det finns en rad åtgärder som behöver göras för bättre framkomlighet för att underlätta cykling. Markering av cykelbanor, skyltning, separering mot gångbanor vid större cykelstråk, bättre underhåll av cykelbanor, bättre belysning är exempel på åtgärder som kan göras snabbt och ofta till rimliga kostnader. Vid de omfattande byggnationer som pågår behöver cykling hanteras på ett bättre sätt än idag. Mer innovation behövs där man kan lära av städer som har nått större andel cykling. Gångtrafik står för över 20 % av trafikarbetet och är ofta en underskattad del av trafiken. Att bygga bort konflikter med cykling i de mer betydande gångstråken skall prioriteras. Även här är underhåll en viktig del samt att prioritera gångtrafikanter vid de stora byggprojekt som pågår.

c) Bilen är och kommer att förbli en viktig del av mobiliteten i Göteborg då staden är utspridd och gles. Med den förtätning som sker kommer möjligheterna att öka andelen av andra trafikslag att förbättras förutsatt att dessa trafikslag ges förutsättningar att utvecklas. Med låga p-tal för bil, bilpooler, pendelparkeringar och andra möjligheter kommer förutsättningarna att använda bil att förändras. Det är i först hand genom att alternativen till privat bilägande förbättras som en minskad bilanvändning skall ske, inte genom att genomföra olika inskränkningar för privat bilägande.

Feministiskt initiativ: a, b & c) Feministiskt initiativ har den mest offensiva omställningspolitiken för transporter i Göteborg. Att kraftigt minska biltrafik är inte bara nödvändigt för klimatet, utan räddar liv via minskade föroreningar av partiklar, minskat buller och ökad trafiksäkerhet. Fi verkar bland annat för:

* Bilfri innerstad	* Cykelbanor på gator
* Sänkt hastighetsgränser	* Satsning på cykelsäkerhet
* Införande av miljözon 3	* Fler cykelbroar över t.ex. Göta älv
* Höjd trängselskatt	* Höjd cykelförmån för kommunanställda
* Höjda parkeringsavgifter	* Helt avgiftsfri kollektivtrafik, inklusive färdtjänst, med motsvarande satsningar för utökad kollektiv trafikering
* Färre parkeringsplatser	

Därutöver har Fi också specifikt avsatt medel för att omvandla parkeringsplatser till gröna ytor i vår oppositionsbudget.

Kristdemokraterna: a) Vi jagar inte bilen som sådan. Många människor kommer även framgent att ha behov av bil. Men i motsats till tidigare decennier sker nu praktiskt taget all stadsutbyggnad i form av förtätning för att minska behovet av bil, korta cykel- och gångavstånd för vardagens förflyttningar och öka underlaget för redan existerande kollektivtrafik. För den historiska stadskärnan pågår ett arbete med att ta fram en stadsmiljöplan. I det arbetet vill Kristdemokraterna verka för att utveckla viktiga platser. Exempelvis kan Kungstorget på sikt återfå basarer eller andra verksamheter som gör dem attraktiva både för göteborgare och turister. Det räcker inte med att passivt införa förbud mot bilparkering. När bilarna kommer bort måste platserna fyllas med liv. Cykelbanor är ett bra exempel på en annan viktig fråga för KD, nämligen att underhålla gjorda investeringar och återinvestera. Vi påtalar ständigt stadens stora problem med många underhållsskulder!

b) Stadsutvecklingen (se ovan) ska utformas klimatsmart så att kollektivtrafik, cykelbanor, gångtrafik och den minskande biltrafiken samexisterar. Vårt huvudfokus är att kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv, snabb, pålitlig och användas av fler. Det innebär fler/utbyggda pendelparkeringar, åtgärder för att öka tryggheten vid knutpunkter, snabbare resor mellan olika knutpunkter.

c) Under senare hälften av 1900-talet skapades bilsamhället och Statens Järnvägar arbetade systematiskt för att lägga ner järnvägar. I dag betalar vi för detta. Men även om "det är bråttom nu" kan vi inte genom plötsliga förändringar göra livet omöjligt för alla dem som behöver bilen för att få livspusslet att gå ihop eller för de handlare som håller vår innerstad levande. Av vad som sagts ovan framgår att KD systematiskt vill verka för mer grönytor, friska träd i stadsbilden, genomtänkta nät av cykelbanor o s v. Det tillfälliga p-hus som snart står färdigt på Heden kan illustrera hur till och med vad som kan verka som en investering för bilismen kan få en sådan effekt som efterfrågas. Ingen ny mark tas i anspråk för parkeringar. I stället försvinner parkeringsytorna från flera platser och ersätts av ett p-hus som dessutom utformas för att tillföra andra kvaliteter till området (läktare och löparbana). Om

eller när det inte behövs kan det enkelt monteras ner. Med den förtätade staden kommer både behovet av och utrymmet för bilar att minska. När utanförskapsområden rustas upp från renodlade sovområden till "trädgårdsstad" som i Biskopsgården ges också möjlighet att skapa mera självförsörjande områden ("15-minutersstäder") som inte kräver att man tar bilen för att handla mjölk och smör.

Liberalerna: a) Trots många års uttalat fokus på utvecklad cykling i Göteborg är vår stad, på sina håll, fortfarande hopplöst svår att ta sig fram i på två hjul. Cykelbanenätet hänger inte ihop och cykelbanor slutar i tomma intet. Det är dags att genomföra ett Cykellyft Göteborg.

För Liberalerna är bra förbindelser med kollektivtrafik ett verktyg för att underlätta för människor att på ett enkelt sätt ta sig till arbetet, studier och fritidsaktiviteter. Fokus ska vara på att skapa snabba transporter med bra komfort till jobb och studier samtidigt som vi upprätthåller en basnivå för resor till de regionala naven och service.

b) Det finns stor potential att planera för miljövänliga och tillgängliga transportlösningar som underlättar för människor att välja bort egen bil till förmån för att gå, cykla, åka kollektivt. Det är också positivt att fler avstår från att äga egen bil för att istället till exempel nyttja bilpooler. Bilpooler och smart kortidshyra av miljöbilar bör främjas på kommunal nivå genom förbättrade och förenklade regler, till exempel genom attraktiv parkering även på gatumark. Om fler aktivt väljer att inte äga eller köra bil kan ytor som idag används för parkering användas på ett betydligt smartare sätt. För att underlätta pendling måste antalet pendelparkeringar öka.

c) Fram tills att bilanvändandet minskar så behöver parkeringen i staden fungera och strul och en oförmåga att hantera konkreta problem skapar stor irritation och konflikter. På en del platser kan det finnas utrymme att använda parkeringsytorna mer effektivt. Här vill Liberalerna Göteborg fokusera på ordning, systematik, samarbete och enhetlighet. Vi måste även ta tag i bilisterna och se till att det blir en självklarhet att följa parkeringsregler.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: a) Miljöpartiet vill att Göteborg ska vara en trivsamt stad med mer plats för människor. Det är viktigt att minska behovet av resor, det ger människor mer fritid och bättre livskvalitet. Stadsplaneringen ska inriktas på att grönområden bevaras och att service finns inom gång och cykelavstånd, en så kallad 15-minutersstad. Där är det max 15 minuter på cykel till skola, affärer, föreningsliv, nöjen. Bättre och billigare kollektivtrafik är jätteviktigt. Vi vill halvera priset på månadskort i Göteborg. Vi vill också införa klimatbudgetar och vi kommer noga lyssna på den återkoppling som kommer från det lokala klimatrådet med experter som nyss inrättats. Staden ska ställa höga klimatkrav vid alla inköp och upphandlingar med fokus på byggsektorn som står för stor klimatpåverkan. Fossil reklam ska inte finnas på stadens reklamplatser.

b) Kollektivtrafiken måste bli billigare och bättre för att vara ett självklart val för fler. Vi vill halvera priset på månadskort i Göteborg. Säkra cykelvägar med fokus på skolor och förskolor. Vi behöver bygga fler och bättre cykelvägar i hela Göteborg. Vi vill ha fler bra

cykelpendelparkeringar vid kollektivtrafikknutpunkter och elbilspooler. Vi vill se nya smarta betalningslösningar för att byta mellan olika transportslag till exempel buss/tåg och cykel. Genom att sänka bashastigheten generellt i staden så underlättar vi för gående och cyklister.

Vi vill att stadens transporter av varor ska samordnas bättre, på sikt alla transporter i staden. På så vis kanske upp till hälften av alla transporter och lastbilar kan försvinna. Det ger stora vinster med minskad miljöbelastning, buller och trängsel. De nya infrastruktursatsningar som görs i Göteborg måste ha fokus på de som åker kollektivt, går och cyklar. Vi vill inte ha fler satsningar som leder till fler bilresor, som till exempel Torslanda tvärförbindelse.

c) Vi vill att priset på parkering ska marknadsanpassas. Vi vill ha en stad för människor med levande gator och torg. Vi vill göra Grönsakstorget och Kungstorget bilfritt för att öppna upp innerstaden för fler. Vi vill omvandla Almanacksvägen och Hjalmar Brantingsgatan till stadsmässiga boulevarder. Inrätta fler sommargåtor, som Brahegatan och Teatergatan. Bygga om breda gator för biltrafik till stadsgator med lägre hastighet, mer utrymme för trottoarer och cykelvägar.

Den parkering som är nödvändig vill vi samla i mobilitetshubbar i utkanten av bostadsområden, nära kollektivtrafik. Där det också finns möjlighet att välja olika hållbara sätt att transportera sig, till exempel elscooter, elbilar, elcyklar och lastcyklar. Det ska också finnas möjlighet till reparationer av cyklar och säkra p-platser för cyklar.

Socialdemokraterna: a) Även här är den socialdemokratiska ingången att det ska vara lätt att göra rätt. Vår främsta prioritet för hållbara transporter för göteborgarna är att satsa på kollektivtrafiken och den spårbundna trafiken i synnerhet då den har mest kapacitet och kan göra stor klimatnytta. Vi vill verka för att staden tillsammans med kommunerna i VGR, nationellt och genom stöd från EU gör mer för att investera i framtidens spårvagnstrafik och stadsbana i enlighet med Målbild koll 2035.

I dagsläget kostar det väldigt mycket pengar att åka kollektivt, eftersom VGR:s blågröna styre har höjt priserna under flera års tid. Det bidrar inte till att kollektivtrafiken blir mer attraktiv. Vi vill sänka kostnaderna på månadskorten med 100 kr, genom en kommunal subvention och samtidigt vill vi också göra det tryggare att åka kollektivt genom att sätta upp övervakningskameror vid hållplatser och vid andra strategiska knutpunkter. Att göra kollektivtrafiken mer attraktiv är också viktigt för att minska biltrafiken mellan kommungränserna, alltså för alla som pendlar till eller från sin arbetsplats. För att kollektivtrafiken ska bli ett alternativ för dem måste det vara smidigt att ta sig till Göteborgs centrum och sen vidare till arbetet. Därför måste vi jobba med att förbättra attraktiviteten både längs med pendelstråken och i Göteborg. Vi vill också se en utbyggnad av laddinfrastruktur i hamnen, för att möjliggöra för kraftigt minskade utsläpp från rederierna. De står i dag för en stor del av Göteborgs samlade utsläpp och därför är det en viktig åtgärd. Antalet elfordon i staden måste också öka och därför vill vi fortsätta bygga ut laddinfrastrukturen i staden. Just nu har vi en högre täthet av laddstolpar än Stockholm och den ledningen vill vi såklart behålla. Hälften av alla fordon beräknas vara laddningsbara till 2027. En utveckling som vi kommer kämpa för att den ska hålla i sig.

b) Vi vill göra kollektivtrafiken mer attraktiv, billigare och tryggare samt mer tillgänglig. Vi vill ha en cykelinfrastruktur i staden som håller ihop och har samma goda standard i hela

Göteborg. Vi vill också att extra hänsyn tas till just cyklister och kollektiva färdmedel när man bygger nytt eller bygger om i staden så att tillgängligheten inte försämras. Vi vill också se över cykelgaragen på Göteborg stads arbetsplatser för att kunna säkerställa att stadens alla 50000 anställda tryggt kan parkera sin cykel.

c) I den mån man kan ta bort gamla parkeringar så är det förstås bra, men vi tycker att det måste föregås av en ordentlig konsekvensanalys. Att enbart ta bort parkeringar utan andra komplement kan leda till ökad söktrafik, dvs. att människor i högre utsträckning åker runt och letar parkering. Det vill vi i möjligaste mån undvika. Det är viktigt att parkeringarna byggs i större noder, vi vill hellre ha färre stora parkeringar i Göteborg än flera små. På det sättet tar de upp en mindre del av det totala utrymmet i Göteborg. Viktigt för oss är också att de parkeringar som finns utnyttjas mer effektivt, med ökad samlokalisering kan parkeringar användas 24 timmar om dygnet vilket innebär ett mycket högre resursutnyttjande. Det menar vi är ett klokare sätt att använda våra gemensamma ytor i staden.

Sverigedemokraterna: a) Vi har ett seriöst program för förstärkta cykelstråk. Förslaget finns presenterat som motförslag i både översiktsplanen och Göteborgs Cykelprogram. Vill man att göteborgaren ska cykla mer så måste man ha fler planskilda säkra cykelstråk som är fria från bilar och gångtrafikanter.

b) Man måste ha snabbare och effektivare kollektivtrafik, det är enda sättet att få människor att resa mer. Att bygga ut spårvagnarna som planskild stadsbana är ett sätt att uppnå detta. Samtrafikerade boulevarder är en återvändsgränd. Planskildhet och snabbhet är ledord i framtidens kollektivtrafik

c) Framtidens bilar är elbilar med batterier eller bränsleceller. Dessa belastar inte luften med hälsofarliga utsläpp. Bilen har en plats i morgondagens Göteborg. Underjordiska garage i flera plan i direkt anslutning till stora trafikleder skulle lösa många problem. Bilen behövs i morgondagen Göteborg.

Vänsterpartiet: a) Att minska utsläppen från transporterna är en mycket viktig fråga för Vänsterpartiet. I Miljö- och klimatprogrammet konstateras att vägtrafiken är den nästa största källan till geografiska utsläpp efter raffinaderierna. Vänsterpartiet vill se högre andel gång, cykel och kollektivtrafik. Centrala delar som tas i anspråk av bilar ska i större utsträckning omvandlas så att fler grönytor kan skapas och gång och cykel prioriteras. Vi är exempelvis mycket positiva till sommar-gågator och sommartorg, och ser gärna att konceptet utvidgas till fler platser i staden. Som exempelvis Grönsakstorget. Vänsterpartiet har även föreslagit att som pilotprojekt omvandla området innanför vallgraven till en bilfri stadsdel, enligt modell från Barcelona. Vi har också drivit många förslag för att förbättra möjligheterna att cykla säkrare och effektivare, bygga bort trafikkonflikter och omfördela underhåll från bilväg- till cykelbanor. Vi har även föreslagit sänkta hastigheter för bilar på det kommunala vägnätet. I planarbetet arbetar Vänsterpartiet för att kollektivtrafik och cykel ska komma med tidigt i planeringen, exempelvis när det ska ansökas om planbesked och markanvisas. Vi anser att vi måste bygga där det finns goda förutsättningar för hållbara färd sätt.

Kommunen ska vara en klimatsmart arbetsgivare som belönar anställda som reser hållbart till jobbet, och som minskar antalet tjänsteflygresor och utvecklar alternativ till resor så som digitala sammanträden. Här ska erfarenheterna av fler digitala möten under pandemin tas tillvara.

b) Vi vill att alla invånare ska ha möjlighet att kunna ta sig fram på ett hållbart sätt. Trafik- och parkeringsytor ska omvandlas för ett mer jämlikt trafiksystem som ökar de hållbara resealternativen och som frigör plats för bostäder, lekplatser och grönytor. Kollektivtrafiken ska vara stommen i stadstrafiken. För att förbättra förutsättningarna att resa kollektivt ska spårvägen byggas ut för förbättrad kapacitet genom att skapa fler resvägar i centrala Göteborg och nya spårvagnslänkar från stadens ytterområden, vilket kortar restider. Vänsterpartiet Göteborg vill halvera kostnaden för månadskortet så att fler har råd att åka kollektivt. Tillgänglighet och tillförlitlighet i kollektivtrafiken ska öka, inklusive färdtjänst och flexlinjen.

Vänsterpartiet har även lagt förslag om att bygga bostadsområden med bilpooler istället för privat bil som standard. Vi vill också se åtgärder från Västtrafik för att minska trängsel i kollektivtrafiken. I Västra Götalandsregionen, som fattar beslut om kollektivtrafiken är Vänsterpartiet det enda parti som var emot att målen i Regionala trafikförsörjningsprogrammet sänktes till 2025 så att de är lägre än faktiska antalet resor 2019. Vänsterpartiet är det enda parti som i budget för regionen lagt pengar för att frysa Västtrafiks biljettpriser istället för att höja dem. I Göteborg vill Vänsterpartiet återinföra kommunal subvention av månadsavgiften, vilket förutom miljö- och klimatvinster gynnar låginkomsttagare, kvinnor och unga.

c) Vänsterpartiet är positiva till och lägger många förslag som handlar om att omvandla bilytor till bland annat grönytor, bostäder, cykelbanor och lekytor. Exempelvis genom vårt förslag till bilfri innerstad. Vi är mycket positiva till det initiativ som lyfts av göteborgarna genom Göteborgsförslaget om ett bilfritt grönsakstorg. Vi vill att bilpooler prioriteras.

6. Strandskydd

Strandskyddet som säkerställer Göteborgarnas fysiska tillgång till stränder och vatten för rekreation och friluftsliv (längs sjöar, åar, älven och havet) är under debatt i riksdagen. Hur kommer ditt parti verka för att säkerställa invånarnas tillgång till strandnära vatten?

Centerpartiet: Centerpartiet tycker att det är viktigt att alla göteborgare har tillgång till vatten och i såväl det gamla som nya förslaget till strandskyddslagstiftning finns regler om att allmänheten ska ha tillträde. Vi behöver även utveckla vattennära lägen såsom nedlagd industrimark där det tidigare byggts båtar och göra det enklare att bo på vatten i t.ex. husbåt. I delar av staden är det viktigt att skydda ålgräsängar och värna känsliga naturområden.

Demokraterna: När det gäller strandskyddet har vi ingen koppling till något riksdagsparti vilket gör att vi inte kan driva frågor den vägen. I de remissvar som de kommunala organen avgett har vi stöttat förvaltningarnas remissvar. Det är viktigt att detta skydd upprätthålls trots en växande stad givet den betydelse tillgången till stränder har för livskvalitén i en älv- och kuststad.

Feministiskt initiativ: Verka för bevarande av strandskyddet

Kristdemokraterna: Kristdemokraterna vill i grunden göra om strandskyddet som lagt en död hand över orimligt stora områden och som med regeringsförslaget hade riskerat att bli en än mer byråkratisk och rättsosäker konstruktion. På många platser kan strandskyddet tas bort helt medan det på andra platser är rimligare med ett starkare skydd som exempelvis naturreservat. För Göteborgs del blir strandskyddsreglerna särskilt besvärande i skärgården. Ta en promenad på den extremt tätbebyggda och mycket charmiga ön Åstol där både boende och mängder av turister har massvis av tillgång till vatten för båtliv, badliv och som miljö och fundera på hur ön skulle ha sett ut med vår tids strandskyddsregler. Kristdemokraterna är sedan starten i Göteborg djupt engagerade i att bibehålla och utveckla livet i skärgården.

Liberalerna: Vi vill reformera strandskyddet för att möjliggöra fler strandnära bostäder i områden där inte exploateringstrycket är särskilt hårt. Liberalerna är samtidig en tydlig garant för ett starkt generellt strandskydd som gagnat Sverige väl, både för allmän tillgänglighet längs våra stränder och skydd av biologisk mångfald. Liberalerna vill dock ytterligare utveckla anpassningen utifrån lokala förutsättningar, så att utrymmet för strandnära byggande tillåts variera utifrån till exempel exploateringstrycket.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: Strandskyddet är mycket viktigt för människor och miljö och Miljöpartiet kommer att slåss hårt för att behålla det. Strandskyddet behövs både för att rädda den biologiska mångfalden i havet och att säkra människorna tillgång till stränderna. Alla har rätt att uppleva vår underbara kust utan staket och avspärningar. Vi tycker att staden ska vara restriktiv med dispenser och att tillsyn behövs för att upptäcka olovlig bebyggelse. Alla ska ha rätt att vistas vid vatten och att njuta av skärgården.

Socialdemokraterna: Nationellt går S nu fram med ett förslag som innebär både lättnader och skärpningar i strandskyddet. För Göteborgs del innebär det främst skärpningar då förslaget innebär att man skärper strandskyddet där det är stor efterfrågan på mark. Och skyddet förtydligas också för att bättre kunna bevara växt- och djurliv. Regeringen föreslår även ett förtydligt strandskydd i områden där bebyggelsestrycket är högt eller där efterfrågan på mark för fritidshusbebyggelse är mycket stor. Att strandskyddet stärks i vissa områden bidrar

till att det ska finnas tillgängliga strandområden även vid städer och större tätorter. Det är viktigt för både friluftsliv och utövandet av allemansrätten.

Sverigedemokraterna: Stränder och vatten ska skyddas enligt Göteborgs Grönplan. Allemansrätten och tillgång till hav och sjö är en rättighet som står ristad i granit.

Vänsterpartiet: För oss går göteborgarnas tillgång till naturnära upplevelser och att skydda den biologiska mångfalden före kustnära exploatering, och omfattande militärövningar. Vänsterpartiet försöker i tidiga skeden motverka de förslag som kan påverka strandskyddet. Vi har precis nu ett sånt planförslag vid Önneredsbrygga där V och MP föreslår avslag.

I riksdagen är Vänsterpartiet det parti som tydligast försvarar strandskyddet och vi röstade därför emot det förslag om ett differentierat strandskydd som S, C och MP nyligen föreslog eftersom vi anser att förslaget skulle försvaga strandskyddet. Vi gör det både för att värna den biologiska mångfalden och för allas rätt till natur och rekreation, samt för att försvara allemansrätten.

7. Klimatsmart byggande

Byggsektorn stod 2019 för 21% av Sveriges utsläpp av växthusgaser. I stadens miljö- och klimatprogram 2021-2030 finns en Strategi för hållbart byggande.

Hur vill ditt parti verka för att denna strategi kommer att genomsyra allt byggande (nybyggnation, ombyggnation och renoveringar) och att det verkligen kommer att ställas krav på dem som bygger inom staden för att minska påverkan på miljön och klimatet?

Centerpartiet: Centerpartiet vill att allt som byggs nytt ska byggas med nettonollutsläpp. Det finns positiva exempel från förskolan Hoppet och BRF Viva som kan skalas upp. Marknaden har utvecklats inom betong, stål och trä och det ska vi ta tillvara. Vi har till exempel drivit igenom klimatnytta i markanvisningar och att ett helt nytt bostadsområde ska byggas med lokalgator enbart avsedda för elfordon, bränslecellsfordon och gasfordon Euro VI för att minska buller, luftföroreningar och klimatpåverkan.

Demokraterna: Den strategi som finns i miljö- och klimatprogrammet behöver bli mer konkret. Kravsättning måste ske vid upphandling av nyproduktion, ombyggnad och renoveringar. Här kan samverkan med bygg och anläggningsbranschen ge förutsättningar att öka takten då flera företag har goda kunskaper i ämnet. Förutsättningar för både pilotprojekt och att använda mer mogen teknik och mindre klimatbelastande material i större skala föreligger.

Feministiskt initiativ: Fi vill att miljö och klimatfrågor ska få en högre prioritet inom stadens verksamheter. Fi vill införa en koldioxidbudget för Göteborg som kan vara ett viktigt verktyg för nå utsläppsminskningar i den takt som måste ske. En bindande koldioxidbudget kommer också att underlätta i prioriteringar och i kravställan i upphandlingar, exempelvis inom byggsektorn.

Kristdemokraterna: Redan i dag ställs höga krav och Kristdemokraterna vill skärpa kraven efter hand som teknikutvecklingen går framåt. Dock är alla olika krav på byggandet ett problem genom att de driver upp hyrorna/boendekostnaderna så nya krav får inte leda till att ännu fler bostäder blir omöjliga för vanliga inkomstagare att hyra eller äga. Precis som anges i miljö- och klimatprogrammet är det viktigt att staden samarbetar med näringslivet för att testa och utveckla nya metoder och material för hållbart byggande. Vi ser med tillfredsställelse att det numera har börjat byggas alltmer i trä även om detta material bjuder andra utmaningar t ex energiisolering. Som framgår av vad som sagts ovan angående återvinning bör inte bara återvinning utan återanvändande uppmuntras.

Liberalerna: Samma här så kommer vi jobba för att miljö och klimatprogrammet följs och att återvunnet material används i den mån som är möjligt vid nybyggnationer.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: Det mest klimatsmarta är att använda de hus, de saker och det material vi redan har. Ett smart sätt är att till exempel använda stadens skolor kvällstid för olika aktiviteter. De byggnader vi har ska vi vårda. Miljöpartiet vill renovera Scandinavium och Valhallabadet, till skillnad från de flesta partier i Göteborg. Det sparar både miljö och skattepengar.

Miljöpartiet drev frågan om den fossilfria förskolan Hoppet som invigts i år och där klimatavtrycket vid bygget minskade med omkring 70 procent. Vi vill att erfarenheterna därifrån ska spridas till all nybyggnation.

Kommunen ska gynna hållbart byggande både genom att ställa krav i sina egna byggnationer och vid inköp och upphandling. Även genom att underlätta för företag vad gäller mellanlagring av återbrukat byggmaterial och masshantering till exempel genom att upplåta mark för detta. Solceller ska sättas på alla kommunala tak. Vi ska också följa upp och underlätta för att allt avfall från byggen sorteras och tas om hand.

Socialdemokraterna: Utsläppen är väldigt ojämnt fördelade i Göteborg, såväl mellan göteborgarna som på produktionssidan. Bygg- och fastighetssektorn är en av de branscher som ansvarar för de största utsläppen tillsammans med transport- och energisektorn. Det tydliggör vikten av att hantera klimatfrågan på en strukturell nivå. I rapporten "Fossilfritt Göteborg- vad krävs?" slår man fast att Göteborg har mycket goda förutsättningar att ställa om tack vare det kommunala ägandet av allmännyttan, fordonsflotta och energibolag. Därför

är det av största vikt att vi värnar dessa bolag och behåller dem i kommunal regi. De massiva utförsäljningar av vår gemensamma allmännytta som Alliansen och Demokraterna vill driva igenom kommer göra det betydligt svårare att säkerställa att ombyggnation och renoveringar görs med hänsyn till strategin. Inom Göteborgs allmännytta idag jobbar man mycket med konceptet varsam renovering, som i korthet går ut på att man försöker bevara material och förlänga livslängden i stället för att riva ut och sätta in nytt. Om vi förlorar allmännyttan skulle vi också förlora rådigheten över detta. Mycket handlar också om att hålla frågan levande, att politiker och tjänstemän i varje beslut beaktar just denna strategi och är medvetna om dess innehåll. Det är också viktigt att politikerna i nämnderna som i högst utsträckning berörs av strategin ser till att fortbilda sig och inhämta ny kunskap från såväl tjänstemän som intresseorganisationer inom civilsamhället. Från kommunstyrelsens sida följer man noga upp att strategin efterlevs, genom den s.k. uppföljningsplikten. Detta för att säkerställa att strategierna som vi antar i Göteborg också får förutsättningar att införlivas och bli verklighet. Vi kommer göra allt vi kan för att göra våra företrädare medvetna och insätta i strategin, levandegöra frågan om hållbart byggande i de forum vi är representerade och genom att sätta klimatfrågan högre upp på dagordningen.

Sverigedemokraterna: Betong är inte farligt. Betong behövs för att bygga broar. Betong behövs för att bygga tunnlar. Betong behövs för att gjuta husgrunder. Det man ska fokusera på är uppvärmning och livslängden på bostäder. Ett hus byggt i betong med solceller och värmepumpar står i 200 år. Det kommer att producera mer el/energi än vad det förbrukar. Ett trähus med mögel och plast är redo för rivning efter 40 år. Här har Göteborgs byråkrater helt hamnat fel i sina teorier om hållbart byggande.

Vänsterpartiet: Att minska utsläppen från byggsektorn är en central del för minskade växthusgasutsläpp. Eftersom Göteborg just nu växer kraftigt och många projekt pågår är detta särskilt viktigt att arbeta med i kommunen. Vi driver på för att staden i markanvisningarna ska ställa tuffare krav på klimatsmarta byggnader. Staden har i sina markanvisningar ett skarpt verktyg att använda sig av för att driva på för bättre lösningar. Vi anser att klimat och miljökraven skulle kunna väga mycket tyngre i markanvisningarna än det utrymme de ges idag.

Renoveringar måste ske klimatsmart genom klimateffektiva val av bygg- och anläggningsmaterial och energieffektiviseringar. Vi vill också göra mer för att se till att solceller och energieffektiva lösningar säkerställs när staden växer. Tillsammans med en majoritet av partierna har Vänsterpartiet lagt förslag till kommunfullmäktige om ökad strategisk samverkan mellan kommunen och bygg- och anläggningsbranschen ihop med akademien för att snabba på det klimatneutrala byggandet i Göteborg, samt att erfarenheterna från byggandet av förskolan Hoppet ska tas tillvara när staden byggs. Den stora klimatsatsning som Vänsterpartiet vill se på nationell nivå innehåller bland annat klimatanpassad renovering av miljonprogrammen.

8. Energi

Det aktuella Miljö- och klimatprogrammet 2021-2030 nämner risken för eleffektbrist och konkurrens mellan regioner om elen i framtiden, samt att allt fler stora industrisatsningar kommer att kräva stora mängder energi framöver.

Vad har ditt parti för förslag på offensiva satsningar på lokal förnybar elproduktion (såsom vind- och solkraft)?

Centerpartiet: Centerpartiet vill satsa på både sol- och vindkraft och ser gärna havsbaserad vindkraft utanför vår kust. För oss är det viktigt att vindkraftsetableringar ska vara till gagn för kommunerna. Därför har vi länge förespråkat att regionalisera fastighetsskatten för industri- och elproducerande fastigheter. Detta skulle skapa långsiktiga ekonomiska morötter för kommunen och bidra till den lokala utvecklingen. Centerpartiet hade gärna sett mer planerad mark för vindkraft i kommande översiktsplan. Vi ser även behovet av en ny kabel från Svenska Kraftnät för att säkra effekten i elnätet.

Demokraterna: När det gäller vindkraft föreslås inga områden för detta ändamål i den nyligen antagna översiktsplanen. Det har skett ansökningar av vindkraft vid två tillfällen i Göteborgs hamninlopp av Göteborg Energi AB och båda dessa har avslagits av regeringen respektive mark- och miljödomstolen. Utrymmet för vindkraft i Göteborg är begränsat givet de motstående intressen som föreligger idag och i framtiden vid de utbyggnadsplaner som gäller inom ramen för översiktsplanen. Havsbaserad framstår som en mindre komplex lokalisering i förhållande till att hitta områden i Göteborg.

Vad gäller solenergi har Göteborg Energi AB idag två solcellsparker på tillsammans 10 MW. Solcellsparker är skattemässigt missgynnade i förhållande till mindre (mindre är 500 kW) takplacerade anläggningar. De kommunala bolagen i form av Framtidenkoncernen, HIGAB och lokalförvaltningen har betydande planer för takplacerade solcellsanläggningar. Det är där som man kan åstadkomma mest klimatnytta per investerad krona och det är detta område som skall fokuseras. Även andra kommunala bolag gör investeringar i solceller t ex GHAB.

Enligt Dem. behöver staden utveckla en mer ambitiös strategi för integrering av solceller i nyproduktionen och vid upprustning av tak.

En viktig fråga som måste ses i detta sammanhang är åtgärder för att effektivisera den kommunala användningen av elenergi. Att minska på elbehovet är i många fall billigare än att bygga ny produktion. I den nyligen antagna kommunala energiplanen hade Dem. ett tilläggsyrkande som omfattade energieffektivisering i de kommunala fastighetsbolagen och lokalförvaltningen som ställde krav på 1.5 % minskad elanvändning årligen till 2030. Detta yrkande (som även omfattade andra skarpa krav) röstades tyvärr ned.

Feministiskt initiativ: Fi har under mandatperioden föreslagit i motion att vindkraft ska återupprättas på Risholmen, där tidigare "Big Glenn" låg. Vi har också föreslagit i motion att fördubbla effekten från solcellsparker genom att anlägga fler i staden. Vi har också föreslagit i motion att Göteborg Energi ska börja hyra ut solcellspaket med installation till kunder (fastighetsägare och BRFer), enligt modell från Umeå Kommun. Fi vill också se solceller på

alla kommunala fastigheters tak. Vi är också positiva till satsningar på havsbaserad vindkraft. Vi vill se en återstart av GoBiGas under förutsättning att råvaran är rent spillmaterial.

Fi ser att Göteborg inte kan förlita sig enbart på elimport, utan kraftigt måste öka den lokala elproduktionen. Både ur effektivitets, klimat och resiliensperspektiv.

Kristdemokraterna: Vi behöver mycket mer förnybar energiproduktion. I debatt nyligen om solcellsparker noterade vi att det redan finns områden som är kartlagda och möjliga för sådana när/om någon vill bygga men att första prioritet bör vara mera solet på byggnaders tak, eftersom det ger mer el och till ett lägre pris. De kommunala fastighetsbolagen och lokalförvaltningen har redan omfattande planer för byggnadsintegrerade solcellsinstallationer. Som land borde Sverige kunna växla upp sina ambitioner när det gäller storskaliga solkraftsparker konstaterade Kristdemokraterna i en omfattande riksdagsmotion i år. När det gäller vindkraft är vi också positiva till detta men konstaterar att tillgången på lämplig mark inom staden är begränsad inte minst av konkurrerande anspråk som riksintresse, natur, friluftsliv etc. Utbyggnad av vindkraft har en begränsad påverkan för att nå klimat- och energimålen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram. Vindkraften möts också av ett växande folkligt motstånd. Båda dessa energiproduktionsformer har vidare den stora nackdelen att de inte ger planerbar kraft. Därför driver Kristdemokraterna som bekant krav på att ny kärnkraft bör kunna byggas när intressenter finns. Men vi behöver också söka efter andra lösningar för förnybar energi som exempelvis biogas och lagring av energi som t ex vätgas. Med de stora förväntningar som i dag finns på ökad elanvändning för många ändamål krävs också stora satsningar i överföringssystemen.

Liberalerna: Göteborg är en industristad och har därmed ett stort behov av att kunna säkra elförsörjningen för industrierna, vilket ställer högre krav på Göteborg än många övriga städer. Den el- och värmeenergi som produceras i Göteborg använder till viss del fortfarande fossila bränslen. Liberalerna Göteborg vill att de bränslena ska fasas ut.

Den fossilmfria energin ska byggas ut. Biobränslen kommer att vara viktiga, men det är bara sol, vind och kärnkraft som kan byggas ut tillräckligt mycket för att ersätta de fossila bränslena. Alla tre producerar el.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: Varje sparad kilowattimme är en stor vinst för samhället. Därför vill vi satsa stort på att spara energi, allt från isolering av befintliga bostäder till att alla nya byggnader är extremt energisnåla. På så vis sparar vi också energi under byggnadens hela livslängd.

Ett minskat energibehov gör också att elnätet inte behöver byggas ut lika mycket. Miljöpartiet kommer fortsätta jobba för att Göteborg Energi satsar mer på vindkraft, där vi ser en stor potential till havs. Vi har föreslagit detta flera gånger men de flesta partier i Göteborg säger nej. Vi vill också bygga fler solcellsparker och att alla tak som är lämpliga för solceller ska

installera solceller. På sikt kommer även batterilagring för sol- och vindel behövas. Att bygga fler lokala vindkraftverk som det i Gårdsten kan vara en del av lösningen och ska underlättas.

Socialdemokraterna: Frågan om förnybar elproduktion är helt avgörande för den gröna omställningen. Göteborg stad har framgångsrikt arbetet med solceller i de kommunala bolagen under flera år och vi är nu den kommun i Sverige som har högst installerad effekt från solcellsanläggningar. Vi vill se över detta arbete ytterligare och se vad vi mer kan göra för att öka andelen solceller på kommunens fastigheter och tak. Frågan om energieffektivisering är också mycket viktig, här vill vi ta ett helhetsgrepp om energieffektiviseringen i stadens egna verksamheter och de allmännyttiga bostadsbolagen. Vi har mycket att tjäna på en förbättrad energieffektivisering i allmännyttan, men det förutsätter att den behålls i kommunal regi och inte säljs ut. Det handlar förvisso till stor del om att hitta nya gröna källor för produktionen av el, men också om att bättre ta tillvara den el som är producerad. Vi är mycket positiva till havsbaserad vindkraft och välkomnar den satsning som regeringen nu gör på att förenkla och halvera tillståndsprocesserna av vindkraft till havs. Det behövs också satsningar på forskning och utveckling vad gäller energilagring så att sol- och vindkraft kan komma till nytta under större delar av året. Vi vill se över nätkapaciteten då den kan behöva utökas och förstärkas, det är en åtgärd som verkligen kan begränsa effektbristen. Eftersom frågan är både kommunal och nationell och kräver breda politiska överenskommelser, tycker vi att det är positivt att regeringen nu bjuder in övriga partier till blocköverskridande samtal för att trygga Sveriges energiförsörjning långsiktigt.

Sverigedemokraterna: SD vill satsa på SMR (Små Modulära Reaktorer) samt en kraftig satsning på 4:e generationens kärnkraft. Denna satsning kommer ge en stabil elförsörjning i hundratals år med ett lågt elpris. Vi kommer även kunna återanvända det förbrukade uranet som nu finns lagrat i berggrum. Samtidigt ska privatpersoner ha möjlighet att installera solceller på taken och sälja el till marknadspris.

Vänsterpartiet: Göteborg och Sverige står inför en storskalig elektrifiering av både industriprocesser och transportsektorn. Vänsterpartiet har tillsammans med de rödgrönrosa partierna föreslagit att fler kommunala solcellsparker ska byggas, vid sidan om de två som finns på plats i Säve och Utby och som varit väldigt framgångsrika. Vi vill att fler av kommunens byggnader förses med solpaneler. Vi vill också närmare se över möjligheterna att bygga vindkraftverk i kommunen. Den stora potentialen för vindkraften ligger samtidigt i att kraftigt bygga ut den havsbaserade vindkraften, något som främst är en fråga som beslutas på nationell nivå. Vi har föreslagit att sänka vinstkraven på Göteborg Energi för att skapa utrymme för energieffektiviseringar och att bygga ut kapaciteten i elnätet. På nationell nivå vill Vänsterpartiet satsa 700 miljarder under kommande 10 år för klimatinvesteringar, bland annat för investeringar i förnybar produktion av el och förbättrad elöverföringskapacitet. Dagens marknadsprissättning och regleringar av el behöver ses över för att gynna konsumenter, skapa större förutsägbarhet och gynna det lokala.

9. Värme

Fjärrvärmerna i Göteborg hämtas i stor utsträckning från spillvärme från raffinaderierna. Detta skapar dels ett fossilberoende och dels en osäkerhet inför framtiden (pga klimatförändringar och geopolitisk instabilitet) .

- a) Hur ska ditt parti se till att stadens fjärrvärme säkras framöver?
- b) Hur ser ditt parti på alternativa tekniker såsom sol- och geotermisk energi samt långtidslagring av el?

Centerpartiet: a) Detta är en fråga som Centerpartiet arbetat mycket aktivt med under perioden 2018-2022. Vi ser att Göteborgs stad behöver ta ett helhetsgrepp om energifrågan för att minska utsläppen. Dels ställer vi om fjärrvärmeproduktionen i Rosenlundsverket så att den blir fossilfri till 2030. Samtidigt måste vi göra oss mindre beroende av fossil spillvärme. Raffinaderierna behöver följa de svenska miljömålen och hitta hållbara sätt att producera bränsle exempelvis genom vätgas eller biobaserade råvaror.

b) Centerpartiet vill se en riktad vätgassatsning. Det är en viktig energibärare och kan användas för att bland annat lagra och transportera energi. En viktig pusselbit i ett hållbart, förnybart energisystem.

Demokraterna: a) Dem. har varit mycket aktiva i denna fråga under mandatperioden genom yrkanden och arbetet inom ramen för styrelsearbetet i Göteborg Energi AB. Dem. har efterfrågat en uppdaterad strategi för fjärrvärmerna som nyligen utarbetats. De viktigaste frågorna i närtid är hur naturgasberoendet kan upphöra och hur de fossila utsläppen kan minska. Målet är fossilfrihet i den egna produktionen till 2025.

Spillvärmerna från avfallsförbränning och raffinaderier står för ca 60 % av fjärrvärmebehovet. Att utnyttja denna spillvärme är klimat- och ekonomiskt effektivt. Alternativet är att kyla bort denna värme och ersätta med primär värmeproduktion. Spillvärmens andel bör istället öka, inte minst av klimatskäl. Raffinaderierna bygger ut sin produktion av biobaserade bränslen vilket leder till att mer biobaserad spillvärme uppkommer. Denna biobaserade spillvärme skall givetvis tas tillvara. Över tid kommer den fossila produktionen att minska vilket leder till att andelen biobaserad spillvärme kommer att dominera.

Ytterligare drygt 10 % spillvärme kommer från värmepumpar som använder avloppsvatten. Genom att den kommande batterifabriken som skall drivas med fossilfri el avger spillvärme kan denna andel ökas ytterligare. De fyra värmepumpar som finns idag byggdes för snart 40 år sedan och behöver bytas ut innan 2030. Nya värmepumpar är effektivare och ger därför mer energi. Det finns dessutom andra spillvärmekällor som inte omhändertas idag i någon omfattning t ex serverhallar.

En annan viktig fråga är förbrukningen av fjärrvärme. De kommunala bostadsbolagens fastighetsbestånd, HIGAB och lokalförvaltningen står för ca 30 % av fjärrvärmebehovet. Dem. har i yrkande över energiplanen satt målet 2 % effektivisering per år till 2030 inom det kommunala beståndet som röstades ned. Uppnås denna effektivisering tillsammans med

den takt som övriga konsumenter av fjärrvärme effektiviserar kan ett energibehov på 500 GWh (15 % av dagens behov) undvikas till 2030. Det innebär att en ny biobaserad panna för ca 1.5 miljarder kronor kan undvikas.

Den andel av fjärrvärmens som inte utgörs av spillvärme består idag av bioenergi som pellets och flis, förutom naturgas. En ny panna för returträ och grot och ytterligare en pelletspanna planeras för att ersätta naturgasanvändningen i närtid. Användningen av bioenergi är inte helt oomtvistad vad gäller klimat- och miljönytta och av denna anledning skall fokus vara på att effektivisera energianvändningen och att utnyttja spillvärme i första hand. De senare åtgärderna är dessutom de mer ekonomiska.

b) Långtidslagring av el är en mer komplex fråga att besvara då det idag inte finns några ekonomiskt realiserbara tekniker. Att t ex generera vätgas som lagras för att sedan generera el med bränsleceller ger omfattande energiförluster och är mycket dyr teknik. Med ett ökande inslag av elproduktion som är begränsat planerbar ökar behoven av energilager för el. Vilka aktörer på energimarknaden som skall tillhandahålla energilager för el återstår att se. Det behöver nödvändigtvis inte vara en kommunal aktör.

Feministiskt initiativ: a) Fi Göteborg har sedan länge haft i sitt partiprogram att fjärrvärmens ska produceras fossilfritt. Idag används fortfarande fossil gas och olja för värmeproduktion vilket är oacceptabelt. Fi vill att Göteborg Energi intensifierar omställningsarbetet och i samband med det också tar höjd för uteblivna värmeleveranser om något av raffinaderierna skulle lägga ner. Fi är för att titta på alternativa produktionsätt, som geotermisk värme, men vi får inte enbart förlita oss på tekniken utan måste parallellt jobba med att energieffektivisera våra bostadsbestånd och på ett klokare sätt hushålla med vår energi så att den räcker till mer.

b) Fi ser positivt på att undersöka och använda nya förnybara tekniker för energiproduktion och energilagring där så är möjligt. Utvinning av djupgeotermisk energi är ett mycket bra sätt att producera energi på med minimal påverkan i form av luftföroreningar, buller och sett till den yta det tar i anspråk. Dock ser inte förutsättningarna för Göteborg så bra ut då den geotermiska gradienten är för låg. Projekt i liknande berggrund som vår, i Finland, har också visat på stora svårigheter med tekniken. Fi vill att stadens energibolag fortsätter att bevaka teknikutvecklingen inom området för att möjliggöra implementering när tekniken blir mogen.

Dygns-, vecko- och säsongslagring av både el och värme är något som är/kommer bli nödvändigt i takt med att elproduktionen blir alltmer ojämn då mer vind och sol förs in i elsystemet. Fi är positiva till att lagra energi i olika former och applikationer. Exempelvis genom att använda befintliga batterier som kopplas till elsystemet, genom värmelagring i tex berg och med hjälp av ackumulatortankar i fjärrvärmesystemet som hjälper till att kapa effekttoppar och som kan bidra till att avlasta elsystemet. Utöver lagring så behöver vi också ändra förbrukningsmönstret för att få ner effektuttaget i elsystemet, detta genom att styra hushåll och industrier att sprida ut sitt elbehov över dygnet. Fi är också positiva till fortsatt utbyggnad av effekthandelsystemet 'effekthandel väst' som syftar till att mindre ny effekt behöver tillföras det lokala elsystemet i Göteborg utan att Göteborg istället hushåller bättre med det som finns.

Kristdemokraterna: a) Återvunnen spillvärme är i grunden både klimat- och miljösamt men spillvärmens som nu kommer från produktion av fossila bränslen är inte hållbart. Om raffinaderierna plötsligt skulle försvinna skulle en mycket stor del av fjärrvärmens inte längre finnas tillgänglig. Det kan jämföras med problemen som kan uppstå på kontinenten till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och påföljande bortfall av gas. Därför måste högsta prioritet ges åt att arbeta för "ett energieffektivt och resilient system som kan klara av bortfall av spillvärme utan att behöva skjuta till fossil förbränning." (Citat ur miljö- och klimatprogrammet.) Förbränning av sorterade sopor i moderna anläggningar är också en bättre hushållning än gamla tiders deponier. Kraftvärme är därför en positiv faktor även framgent inte minst för att det är planerbar kraft.

b) Det finns i dag inte en enda lösning för de utmaningar Sverige och Göteborg har på energiområdet. Vi behöver en mångfald av system för produktion och för lagring av energi. Det betyder att även småskalig vattenkraft behöver värnas och bevaras. Just geotermisk energi kan mycket väl vara en lämplig ersättning för den hittillsvarande fossilberoende fjärrvärmens men kan beroende på temperatur på det aktuella djupet också användas för elproduktion. Kristdemokraterna lyfter fram geoenergin som en viktig del i Sveriges utveckling till ett mer hållbart energisystem. Om djupgeotermin skulle leva upp till den potential som många hoppas på skulle vi ha en energikälla med enorm kapacitet konstaterar partiet i ovan nämnda riksdagsmotion. Här behövs mycket mer forskning som bör starta snabbt. Bland annat bör man undersöka de nedlagda kärnkraftsreaktorerna som intressanta platser, eftersom mycket av infrastrukturen som krävs redan finns på plats.

Liberalerna: a) Energiåtervinning av avfall är en viktig energikälla i många fjärrvärmensät men innehållet i soporna är ibland till stor del fossil plast. Målet bör vara att fjärrvärmens inte ska baseras på fossila källor med undantag från spillvärme från vissa kemiska processer. Det är viktigt att avfallets återanvändning och materialåtervinning av fraktioner förbättras. Vi vill även att man i större utsträckning fortsätter jobba med direkt CCS vid verken.

b) Vi liberaler anser att energimarknadens aktörer är bäst lämpade att avgöra hur de olika verktyg vi har – kraftslagen, men också lagring och åtgärder på användarsidan – bäst ska kombineras. För att marknaden effektivt ska kunna göra det behöver spelreglerna för kraftslagen vara jämförbara. Alla tekniker ska välkomnas, i tidiga utvecklingsskedan kan det krävas stöd, men mogna företag och tekniker ska stå på egna ben. Politiken ska vara teknikneutral mot fossilfria energilösningar.

Moderaterna: har ej svarat

Miljöpartiet: a) Vi vill komma bort från både beroendet av sopförbränning som bidrar till växthuseffekten på grund av att mycket plast bränns upp och även slippa vara beroende av spillvärme från de fossila raffinaderierna. Vi vill att raffinaderierna ställer om till förnybar råvara. Men vi behöver också jobba stenhårt med energieffektivisering och hitta alternativa uppvärmningsmetoder. Energieffektiviseringen är särskilt viktig för att biobränslena ska räcka till. Den mest klimatsmarta kilowattimmen är den som aldrig behöver produceras.

b) Vi är positiva till alla, se ovan. Vi behöver en bred flora av olika förnybara energilösningar för att klara klimatkrisen. Miljöpartiet vill se en utökad lokal produktion i Västsverige, där olika sätt att producera el fungerar olika bra på olika platser.

Socialdemokraterna: a) Det kommunala energibolaget, Göteborg Energi, jobbar framgångsrikt med flera projekt som syftar till att få bort det fossila beroendet inom Göteborg.

Målsättningen är att fjärrvärmens ska vara fossilfri 2025, här jobbar man i dagsläget med energiåtervinning från Renova och från raffinaderierna. På så sätt tar man hand om energi som annars hade försvunnit. Långsiktigt är det förstås inte det mest hållbara, vi behöver bränna mindre plast och minska användningen av fossila bränslen. Därför jobbar man också med att bygga om Rya kraftvärmeverk så att den kan gå på biobränsle, vilket drastiskt minskar behovet av naturgas i staden. I den dagliga driften är då planen att man ska ersätta naturgas med biogas. Bolaget arbetar också med att fördjupa samarbetet med Mölndal Energi, för att på så sätt ge göteborgarna tillgång till ännu mer förnybar energiproduktion. Det finns även andra projekt i gång som syftar till att nå målet om fjärrvärme från förnybara källor, ett exempel är den relativt nybyggda ackumulatortanken på Hisingen som kan lagra fjärrvärmevatten. Vi Socialdemokrater tycker att Göteborg Energi bedriver ett mycket bra arbete i syfte att medverka till den gröna omställningen. Det visar också på vikten av att behålla energibolaget i kommunal ägo, något som vi hoppas att de borgerliga partierna håller med oss om. Rådigheten över Göteborgs gröna omställning är avsevärt mycket större än vad den är för städer där man sålt ut sina energibolag till privata aktörer. Vi har god dialog med Göteborg Energi och kommer noga följa arbetet med en fossilfri fjärrvärme, vi kommer också vara lyhörda gentemot bolaget och skapa de förutsättningar som de beskriver att de behöver för att kunna ställa om Göteborgs energiproduktion.

b) Långtidslagring av el, genom ex. vätgas, är en mycket viktig del i att kunna nyttja sol- och vindkraft på bästa sätt. På så sätt kan man lagra överskott och använda under årets mer vindstilla eller mörka månader. Här går forskningen och utvecklingen snabbt framåt, och det ställer vi oss mycket positiva till. Det gäller att vi hittar det absolut mest miljö- och klimatvänliga sättet att lagra energi på, gärna där så små mängder vatten som möjligt behövs. På så sätt kan vi bli mer miljömässigt hållbara i alla led. Vi Socialdemokrater är teknikoptimister och tror på breda lösningar och investeringar snarare än skattesänkningar, för att klara de stora miljöproblemen. Därför är det mycket positivt att regeringen nu också utökar de gröna kreditgarantierna, det är en viktig åtgärd för att stödja den gröna revolutionen inom industrin.

Sverigedemokraterna: a) man kan använda den billiga elen från våra nya effektiva kärnkraftverk för att genom elektrolys framställa vätgas. Vätgasen kan användas i bland annat bränslecellsbilar. I denna process skapas överskottsvärme som kan användas till fjärrvärme. Söföbränningen kommer även i framtiden kunna ge ett betydande tillskott till fjärrvärmenätet

b) Överskottsvärme kan lagras i bergrum. Detta bör man satsa på. Överskottsel kan användas till att producera vätgas och att ladda batterier. Allt detta måste ingå i ett planerat och väldimensionerat system som Göteborgs Energi har ett stort ansvar för att utveckla.

Vänsterpartiet: a) Vänsterpartiet jobbar för en snabb avveckling av fossila bränslen.

Vänsterpartiet har bland annat i kommunstyrelsen lagt förslag om att fasa ut beroendet av spillvärme och att detta ska ersättas av förnybara och fossilfria alternativ. Takten i detta arbete behöver höjas. När stadens nya Energiplan antogs i kommunfullmäktige tidigare i år föreslog vi att komplettera planen med en djupare analys av förnybara alternativ till fjärrvärmens, vilket tyvärr röstades ner. Vi kommer att driva frågan om en långsiktigt hållbar lösning för fjärrvärmens. Vänsterpartiet har också drivit på för den biokolsanläggning som nu byggs, vilken kommer skapa både fjärrvärme, binda in kol och förbättra Göteborgs planteringar.

b) För att nå målet i Miljö- och klimatprogrammet om att Göteborg enbart ska producera energi av förnybara källor vill Vänsterpartiet att fler alternativa förnybara energikällor för el och värme analyseras, vilket vi föreslagit i kommunfullmäktige. Vi vill bland annat noga följa utvecklingen och potentialen för geotermisk energi. Vänsterpartiet vill också att staten ska ta ett större helhetsansvar för energipolitiken. Bland annat behöver vi utveckla lagringskapaciteten för exempelvis vätgas som ett sätt att jämna ut toppar och dalar i elförsörjningen under året.